

1. Inleiding

Project *Film en/als Geletterdheid* (AUGent): luik Geschiedenis

Door: Lieselot Leuridan (UGent)

1. Inleiding

- Onderwerp:

- Historische fictiefilm

- Vnl. mainstreamfilm ('Filmmaking in the Hollywoodstyle')

WANT: - Specifieke representatie van het verleden
- Invloed op de historische beeldvorming bij vele mensen

OPM.: Onderscheid met 'experimentele film' ≠ strikt

1. Inleiding

- Centrale vragen:
  - Wat kunnen we leren uit film?
    - Film als bron van historische kennis, inzichten en ervaringen
  - Welke kennis- en betekenisconstructie komt tot stand?
    - Invloed van filmische representaties van het verleden op ons beeld van de geschiedenis
  - Hoe kunnen we films gebruiken in de klas?
    - Didactische (meer)waarde van historische speelfilms

1. Inleiding

- 8 lessen:

1. Inleiding

2. Filmanalyse: de filmische laag

- *Hoe wordt het verleden uitgebeeld?*
- Decor, kostuums, voorwerpen, camerastandpunten, muziek, ...

3. Filmanalyse: de narratieve laag

- *Waar gaat het over? Hoe wordt de geschiedenis verteld?*
- Chronologie, oorzaken & gevolgen, hoofdrolspelers, ...

4. Filmanalyse: de symbolische laag

- *Hoe geeft de film betekenis aan het verleden? Welke waarden en normen zitten erin vervat?*

1. Inleiding

5. Belangrijkste kritieken m.b.t. de historische speelfilm
6. De kritieken bekritiseerd
7. Kritische beoordeling van historische speelfilms
  - Onderliggende visie (cf. Rosenstone)
  - Maatstaven voor een kritische beoordeling
8. Film in de klas

1. Inleiding

- Benadering van historische fictiefilm:

~ inzichten uit verschillende disciplines:

- Filmpraktijk
- Filmtheorie
- Semiotiek
- Structuralisme
- Narratologie
- Cultural Studies
- Historische kritiek
- ...

→ Focus: (historische) representatie & beeldvorming

1. Inleiding

- Representatie $\neq$ (historische) werkelijkheid 📢

1. Inleiding

- Representatie = voertuig van (meerdere) betekenissen
  - ~ Socio-culturele context (geografisch, historisch, ...)

1. Inleiding

- **Denotatie** (cf. R. Barthes)

= de eerste, voor de hand liggende betekenis (van een representatie) voor mensen in eenzelfde cultuur

Bv. Vos = (roof)dier

- **Connotatie** (cf. R. Barthes)

= de bijbetekenis, verleend aan een representatie

Bv. Vos = gevaarlijk, slim, sluw, sexy (*foxy*), ...

1. Inleiding

- Representaties laten meerdere interpretaties toe
(cf. S. Hall)

= Polyinterpretabiliteit

→ Bv. *Saving Private Ryan* (1998) 🔊

- Geallieerde veteranen van D-day
- Duitse veteranen
- Oorlogsveteranen in het algemeen
- Mensen die WO II hebben meegemaakt
- Mensen die WO II niet hebben meegemaakt (bv. Jongeren van nu)

1. Inleiding

- Beeldvorming (cf. van Dale, 12de druk) 📢
  - = 1. *Het ontstaan van een opvatting over personen, zaken , feiten*
  - 2. *“Voorstelling”*
- ➔ Beeldvorming is een **proces**; iets dat ontstaat
- ➔ Het is een **mentaal proces**; iets dat iemand voor de geest staat

1. Inleiding

- Beeldvorming m.b.t. specifieke historische gebeurtenissen
  - Eigen ervaringen
  - Klassiek geschiedenisonderricht op school
  - Musea
  - (Jeugd)literatuur
  - Documentaires
  - SPEELFILM
  - ...

1. Inleiding

Belang van speelfilm bij historische beeldvorming:

- Onderzoek van P. Seixas (1993)
- *'Presence of the Past'* project o.l.v. R. Rosenzweig en D. Thelen (1998)
- Onderzoek van S. Wineburg (2001)
- *'Australians and the Past'* project (2003)

1. Inleiding

P. Seixas (1993):

- = onderzoek m.b.t. de constructie van historische kennis bij studenten.
- *“television and popular culture in general provided sources for much of their thinking about the past”*

1. Inleiding

'Presence of the Past' project (1998):

- 81% bekeek historische speelfilms of TV-programma's in het voorbije jaar
- Respondenten voelden zich sterker verbonden met het verleden wanneer zij historische films bekeken, dan wanneer zij geschiedenisles volgden op school.

1. Inleiding

- Verdere informatie:
  - Barthes (R.), *Mythologieën*, Amsterdam, Arbeidspers, 1975.
  - Hall (S.) (ed.), *Representation: Cultural representations and signifying practices*, Londen, Sage, 1997.
  - Marcus (A.S.) (ed.), *Celluloid Blackboard. Teaching History with Film*, Greenwich (Conn.), Information Age Pub, 2006.